

5.4. Շրջակա բնական միջավայրի 2016 թվականի ապրիլ ամսվա աղտոտվածության մշտադիտարկում

5.4.1. Բնակավայրերի օդային ավազանի որակի մշտադիտարկում: Ըստ ՀՀ բնապահպանության նախարարության տեղեկատվության, ապրիլ ամսին ՀՀ բնակավայրերի օդային ավազանի որակի ակտիվ նմուշառմամբ մշտադիտարկման միջոցառումներ են իրականացվել 16 ստացիոնար դիտակայաններում: Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակությունները որոշելու համար շուրջօրյա ակտիվ նմուշառման միջոցով վերցվել է օդի 1 515 փորձանմուշ, պասիվ նմուշառման 213 դիտակետից՝ օդի 1 667 փորձանմուշ: Երևան և Ալավերդի քաղաքների ավտոմատ դիտակայանների միջոցով կատարվել է օդի, համապատասխանաբար՝ 34 847 և 10 250 դիտարկում:

Դիտարկման համակարգում ընդգրկված ՀՀ բնակավայրերի մթնոլորտային օդի որակի ցուցանիշները, 2016թ. ապրիլ

	Դիտակայանների և դիտակետերի քանակը, <i>միավոր</i>	Վերահսկվող նյութերը	Փորձանմուշների քանակը, <i>միավոր</i>	Վերահսկվող նյութերի կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից
ք.Երևան	50	րնդհանուր փոշի ծծմբի երկօքսիդ ազոտի օքսիդներ ածխածնի մոնօքսիդ գետնամերձ օզոն	36 022	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Գյումրի	25	րնդհանուր փոշի ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	220	ՀՀ նորմայի սահմաններում 1.7 անգամ
ք.Վանաձոր	27	րնդհանուր փոշի ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	461	ՀՀ նորմայի սահմաններում 1.6 անգամ
ք.Ալավերդի	41	րնդհանուր փոշի ծծմբի երկօքսիդ ազոտի օքսիդներ ածխածնի մոնօքսիդ	10 775	ՀՀ նորմայի սահմաններում 2.9 անգամ
ք.Հրազդան	18	րնդհանուր փոշի ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	225	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Արարատ	13	րնդհանուր փոշի ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	126	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Կապան	11	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	110	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Քաջարան	15	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	90	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Չարենցավան	10	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	80	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Մարտունի	10	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	80	ՀՀ նորմաների սահմաններում
գ.Սյունիք	9	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	90	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Ծաղկաձոր	15	րնդհանուր փոշի ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	202	ՀՀ նորմաների սահմաններում
գ.Ամբերդ	1	ամոնիակ ծծմբի երկօքսիդ, ազոտի երկօքսիդ, նիտրատ իոն քլոր, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոններ և 21 քիմիական տարրեր	28 85 28	ՀՀ նորմայի սահմաններում ...

Օաղկաձոր քաղաքի տեղումներում (ձյուն, անձրև) վերահսկվող որոշ նյութերի պարունակությունն ըստ դիտարկման օրերի, 2016թ. ապրիլ

մգ/լ

Ցուցանիշներ	Նմուշառման ամսաթիվը					
	3	10-11	16-17	27-28	28-29	29-30
Զրաձնային ցուցիչ (pH)	6.37	6.70	6.32	6.97	6.93	6.63
Տեսակարար էլեկտրահաղորդականություն (μՍիմ/սմ)	39.6	57.8	19.3	47.9	46.2	20.3
Սուլֆատ իոն	3.10	5.42	1.60	2.87	2.81	1.38
Քլորիդ իոն	3.03	1.88	0.61	1.60	1.75	0.81
Նիտրատ իոն	1.88	4.13	1.36	2.21	2.20	0.95
Ֆտորիդ իոն	0.008	0.015	0.013	0.023	0.036	0.030
Ամոնիում իոն	1.05	2.65	0.78	0.84	0.99	0.39

Ամբերդ գյուղի կայանի հարակից տարածքի տեղումներում (ձյուն, անձրև) վերահսկվող որոշ նյութերի պարունակությունն ըստ դիտարկման օրերի, 2016թ. ապրիլ

մգ/լ

Ցուցանիշներ	Նմուշառման ամսաթիվը						
	3	10	11	13	27-28	28-29	30
Զրաձնային ցուցիչ (pH)	6.29	5.17	5.96	6.43	5.83	6.08	6.27
Տեսակարար էլեկտրահաղորդականություն (μՍիմ/սմ)	27.0	15.0	19.0	10.1	74.9	20.9	16.0
Սուլֆատ իոն	1.98	1.99	2.34	0.80	6.21	1.37	1.39
Քլորիդ իոն	1.62	0.17	0.51	0.17	1.87	0.25	0.24
Նիտրատ իոն	1.45	1.31	1.52	1.19	4.80	1.07	1.68
Ֆտորիդ իոն	0.009	0.009	0.009	0.011	0.020	0.014	0.009
Ամոնիում իոն	1.26	0.70	0.94	0.67	0.97	0.65	0.90

5.4.2. Մակերևութային ջրերի որակի մշտադիտարկում: Ապրիլին մակերևութային ջրերի նմուշառ կատարվել է հանրապետության 43 գետերի, Արփիլճի, Ապարանի, Ագատի, Կեչուտի ջրամբարների և Երևանյան լճի 92 դիտակետերում: Վերցված 92 փորձանմուշներում որոշվել է 40-ական ցուցանիշ:

ՀՀ գետավազանային ջրերի քիմիական կարգավիճակն ըստ վերահսկվող նյութերի, 2016թ. ապրիլ

Զրավագանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Զրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դաս		Վերահսկվող նյութը
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական	
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	Դեբեդ գետի ավազան	Փամբակ	1	Հարթագյուղ գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			2	ք.Սայիտակից 0.5 կմ ներքև	3	3	ԹՔՊ
			3	ք.Վանաձորից 0.6 կմ վերև	3	3	ԹՔՊ, կախյալ մասնիկներ
			4	ք.Վանաձորից 4.5 կմ ներքև	3	5	Մանգան, ընդհանուր երկաթ, կախյալ մասնիկներ
				4	Ամոնիում իոն		
		Դեբեդ	5	Մարցիգետի թափման կետից 0.5 կմ ներքև	2	2	-
			6	ք.Այրումից 0.5 կմ վերև	5	5	Մոլիբդեն
			7	ՀՀ պետական սահմանի մոտ	3	5	Ընդհանուր երկաթ, կախյալ մասնիկներ
				5	Մոլիբդեն		
		Զորագետ	8	ք.Ստեփանավանից 0.5 կմ վերև	2	2	-
10	Գետաբերան		2	2	-		

5.ՍՈՑԻԱԼ-ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը					
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական						
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	Դեբեդ գետի ավազան	Տաշիր	11	Միխայելովկա գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-					
			12	Սարատովկա գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	3	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն					
		Մարցիգետ	13	Գետաբերան	2	2	-					
		Ախթալա	14	Գետաբերան	3	5	5	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, կապար, նիկել				
					4			Մոլիբդեն				
					5			Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ				
		Գարգառ	210	Կուրթան գյուղի շրջանում	2	2	-					
			342	Ակունք	2	2	-					
		Շնող	343	Գետաբերան	4	5	5	Նիտրիտ իոն				
					5			Մոլիբդեն				
	Աղստև գետի ավազան	Աղստև	15	ք.Դիլիջանից 1.2 կմ վերև	2	2	-					
			16	ք.Դիլիջանից 0.5 կմ ներքև	2	2	-					
			17	ք.Բջևանից 1 կմ վերև	2	2	-					
			18	ՀՀ պետական սահմանի մոտ	2	2	-					
		Գետիկ	19	ք. Ճամբարակից 0.5 կմ վերև	2	2	-					
			20	Գետաբերան	2	2	-					
	Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Ախուրյան գետի ավազան	Ախուրյան	32	Ամասիա գյուղից 1 կմ ներքև	3	3	ԹՔՊ				
				33	ք.Գյումրիից 0.8 կմ վերև	2	2	-				
				34	ք.Գյումրիից 5 կմ ներքև	3	3	Ամոնիում իոն				
			Աշոցք	36	Արտաշեն գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-				
37				Գետաբերան	2	2	-					
Կարկաչուն		38	Գետաբերան	3	5	5	ԹԿՊ ₅					
				4			Լուծված թթվածին, մոլիբդեն, մանգան					
Մեծամոր գետի ավազան		Մեծամոր	40	ք.Վաղարշապատից 10 կմ հարավ	4	5	5	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր				
					5			Ամոնիում իոն				
			41	ք.Վաղարշապատից 11 կմ հարավ-արևելք	3	4	4	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն				
	4				Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր							
42	Թանչպար գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	3	3	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր							
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Քասախ գետի ավազան	Քասախ	43	ք.Ապարանից 0.5 կմ վերև	2	2	2	-				
					44			ք.Ապարանից 0.5 կմ ներքև	3	5	5	Նիտրատ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր, կախյալ մասնիկներ
									4			Ֆոսֆատ իոն
			5	Ամոնիում իոն								
			45	ք.Աշտարակից 1 կմ վերև	3	3	3	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն				
			46	ք.Աշտարակից 3.5 կմ ներքև	3	3	3	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն				
		47	Գետաբերան	3	3	3	ԹԿՊ ₅ , ԹՔՊ					
		Գեղարոտ	48	Արագած գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	2	-				
	3				5			5	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն			
	4	Ընդհանուր անօրգանական ազոտ										
Հախվերդ	49	Գետաբերան	5	5	5	Նիտրատ իոն						
			3			3	3	Ֆոսֆատ իոն				
Հրազդան գետի ավազան (միջին ներքին հոսանք)	Հրազդան	52	Քաղսի գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	3	3	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, ընդհանուր երկաթ					

5.ՍՈՑԻԱԼ-ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական	
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Հրազդան գետի ավազան (միջին ներքին հոսանք)	Հրազդան	53	Արգել գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	3	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, ընդհանուր երկաթ
			55	ք.Երևանից 6 կմ ներքև, Դարբնիկ գյուղի մոտ	3	5	Կոբալտ, կալիյայ մասնիկներ
					4		ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, մանգան, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր
		5	Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ				
		56	Գետաբերան	3	4	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	
	4			Վանադիում, մանգան			
	225	Գեղանիստ գյուղի մոտ	3	3	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր		
	Գետառ	59	Գետաբերան	3	5	ԹԿՊ5, մանգան, կալիյայ մասնիկներ	
				4		Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	
				5		Ամոնիում իոն	
Մարմարիկ գետի ավազան	Մարմարիկ	57	Հանքավան գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-	
		58	Գետաբերան	3	3	ԹՔՊ, մանգան, ընդհանուր երկաթ	
Տանձաղբյուր գետի ավազան	Տանձաղբյուր	311	ք.Ծաղկաձորից վերև	2	2	-	
		312	ք.Ծաղկաձորից ներքև	3	3	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Ձկնագետ գետի ավազան	Ձկնագետ	60	Սեմյոնովկա գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			61	Գետաբերան	2	2	-
	Մասրիկ գետի ավազան	Մասրիկ	63	Գետաբերան	2	2	-
	Սոթք գետի ավազան	Սոթք	65	Գետաբերան	3	3	Նիտրատ իոն
	Վարդենիսի լեռներից սկսվող գետեր	Կարճաղբյուր	67	Գետաբերան	2	2	-
		Վարդենիս	70	Գետաբերան	3	3	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն
		Մարտունի	72	Գետաբերան	3	3	Ֆոսֆատ իոն
	Գեղամա լեռներից սկսվող գետեր	Արգիճի	74	Գետաբերան	2	2	-
		Ծակքար	75	Գետաբերան	3	3	Ֆոսֆատ իոն
Շողվակ		76	Գետաբերան	2	2	-	
Գավառագետ		78	Գետաբերան	3	3	ԹՔՊ, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ	
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք	Վեդի գետի ավազան	Վեդի	80	Ուրցաձոր գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			82	ք.Արարատից 2 կմ ներքև	3	3	Կալիյայ մասնիկներ, ալյումին
	Արփա գետի ավազան	Արփա	84	ք.Վայքից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			85	ք.Վայքից 0.5 կմ ներքև	2	2	-
			86	ք.Եղեգնաձորից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			87	Արենի գյուղից 0.5 կմ ներքև	2	2	-

5.ՍՈՑԻԱԼ-ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ՀՍՏՎԱԾ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը						
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական							
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք	Արփագետի ավազան	Եղեգիս	88	Շատին գյուղից 0.5 կմ ներքև	2	2	-						
		Արփա-Սևան ջրատար	68	Ծովինար գյուղից 0.7 կմ վերև	2	2	-						
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք	Մեղրի գետի ավազան	Կարճևան	344	Գետաբերան	3	5	ԹԿՊՏ, ամոնիում իոն						
					4		ԹՔՊ						
					5		Սոլիբղեն, կախյալ մասնիկներ						
	Ողջի գետի ավազան	Մեղրի-գետ	89	90	ը.Մեղրիից 0.5 կմ վերև	2	2	-					
					Գետաբերան	2	2	-					
		Ողջի	Ողջի	91	92	ը.Քաջարանից 1.7 կմ վերև	2	2	-				
						ը.Քաջարանից 1.8 կմ ներքև	3	5	Նիտրատ իոն, վանադիում, ընդհանուր երկաթ, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, կախյալ մասնիկներ				
						Մանգան, կոբալտ	4						
						Սոլիբղեն	5						
						Արծվանիկ	96	Գետաբերան	94	ը.Կապանից 0.8 կմ վերև	3	3	Սոլիբղեն, վանադիում, կոբալտ, ընդհանուր երկաթ
										ը.Կապանից 6.8 կմ ներքև	3	5	Սոլիբղեն, կախյալ մասնիկներ
		Պղինձ, վանադիում, ընդհանուր երկաթ	4										
		Մանգան, կոբալտ	5										
	Գեղի գետի ավազան	Գեղի	98	Գետաբերան	3	5	Ընդհանուր երկաթ						
					4		Նիտրիտ իոն, կոբալտ						
	Որոտան գետի ավազան	Որոտան	99	100	Գորայք գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-					
					ը.Սիսիանից 1 կմ վերև	2	2	-					
ը.Սիսիանից 2 կմ ներքև					2	2	-						
Տաթև ՀԷԿ -ից 0.5 կմ ներքև					2	2	-						
Սիսիան գետի ավազան	Սիսիան	104	Գետաբերան	3	3	ԹՔՊ, մոլիբդեն, մանգան							
Գորիս գետի ավազան	Գորիս-գետ	106	107	ը.Գորիսից 3 կմ վերև	2	2	-						
				ը.Գորիսից 1.5 կմ ներքև	4	5	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր						
				Ամոնիում իոն	5								

ՀՀ ջրամբարների ջրերի քիմիական կարգավիճակն ըստ վերահսկվող նյութերի, 2016թ. ապրիլ

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը
			ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական	
Արփիլձի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	2	2	-
Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	3	3	Ամոնիում իոն
Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	3	3	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր
Ագատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	2	2	-
Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	2	2	-

Արաքս գետի աղտոտվածության վիճակը, 2016թ. ապրիլ

Դիտակետի համարը	Դիտակետը (հատվածքը)	ՍԹԿ-ն գերազանցող միացությունների կոնցենտրացիաները								
		ԹԿՊ, մգ/լ	1/Ն/1 ամոնիում իոն, մգ/լ	1/Ն/1 նիտրիտ իոն, մգ/լ	1/Ն/1 սուլֆիդ իոն, սուլֆատ	1/Ն/1 ալումին, մգ/լ	1/Ն/1 վանադիում, մգ/լ	1/Ն/1 քրոմ, մգ/լ	1/Ն/1 մանգան, մգ/լ	1/Ն/1 պղնձ, մգ/լ
26	Հրազդան գետի թափման կետից վերև	-	0.703	0.034	-	0.412	0.0070	0.0034	0.026	0.0025
27	Հրազդան գետի թափման կետից ներքև	-	1.011	0.054	-	0.350	...	0.0047	0.030	0.0025
28	Արմաշ գյուղից 0.5 կմ ներքև	-	-	0.065	-	0.256	...	0.0036	0.017	0.0024
29	ք.Ագարակից 2 կմ հարավ	-	-	0.038	143	0.228	0.0121	0.0072	-	0.0028
30	ք.Ագարակից 2.5 կմ հարավ-արևելք	3.8	-	0.040	148	0.136	0.0116	0.0079	-	0.0037